

การสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรม

Teaching by Field Trip Following Thainess Tourism and Exposure to ASEAN Community to Enhance Cultural Intelligence

จิตติยา เนตรวงษ์¹

Titiya-Netwong¹-----

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการสารสนเทศเชิงกลยุทธ์ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดความฉลาดทางวัฒนธรรม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test ซึ่งผลการศึกษพบว่า 1. การสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนสามารถส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมได้ โดยมี 9 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนเตรียมการและปฐมฤกษ์ 2) ขั้นให้ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และประสบการณ์ 3) ขั้นการรวบรวมประมวลผลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง 4) ขั้นแจกแจงและเตรียมการไปทัศนศึกษาไปยังสถานที่ที่ได้วางแผนร่วมกัน 5) ขั้นตอนกิจกรรมกลุ่ม ไปทัศนศึกษาตามแผนที่ได้วางไว้ 6) ขั้นทบทวนความรู้ 7) ขั้นตอนอภิปรายสิ่งที่ได้รับประยุกต์ใช้ความรู้ 8) ขั้นนำเสนอสื่อมัลติมีเดียเกี่ยวกับวัฒนธรรม และ 9) ขั้นสรุปผลการดำเนินการและการประเมินผล 2. ความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.48) เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านที่มีความฉลาดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ แรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57) ส่วนด้านที่มีระดับความฉลาดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ อภิปัญญา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.54) พฤติกรรม ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.50) และปัญญา ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.65))

คำสำคัญ: ทัศนศึกษา, ท่องเที่ยววิถีไทย, ประชาคมอาเซียน, ความฉลาดทางวัฒนธรรม

Abstract

The objective of this research was to teaching by field trip following Thainess and exposure to ASEAN community to enhance cultural intelligence. The samples of this study consisted of 31 undergraduate students of Information Technology program, Suan Dusit University and registered in the Strategic Information Management of the 2015 academic year. The research instruments were the cultural intelligence scale and a learning achievement test. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and t-test dependent. The results of the study were as follows: 1. Cultural intelligence could be developed by field trip following Thainess and exposure to ASEAN, 9 step as 1) providing learning and orientation 2) offer knowledge, skill, attitude and experience 3) the process of gathering information and knowledge involved 4) the distribution and preparation of field trips to places that have planned together 5) the group activities excursions as planned 6) review knowledge 7) the debate that has been applied knowledge 8) the multimedia presentation about the cultural and 9) the results of operations and evaluation. 2. Cultural intelligence of sample were high level

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ Assistant Professor, Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University.

($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.48), when classified by the side with the cultural intelligence, motivation were highest level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57). The side with the cultural intelligence were high level, can be ordered from the most to least as follows: metacognitive ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.54) behavior ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.50) and cognitive ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.65).

Keywords: field trip, Thainess Tourism, ASEAN Community, cultural intelligence

บทนำ

การสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนปกติ โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียน ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง ได้ใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดเจตคติที่ดีทั้งสถานที่นั้นและต่อการเรียนรู้ (ทศนา แคมมณี, 2551) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียนให้สามารถปรับตัวเป็นพลเมืองโลก ที่ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ตามให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีข้อมูล มีเหตุผล สามารถรับสื่อใหม่ได้

นอกจากนี้การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยอาศัยการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะปฏิบัติโดยอาศัยสถานการณ์จริงในสังคม และวิถีวัฒนธรรมของผู้เรียน รวมถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายเมื่อเปิดประชาคมอาเซียน ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมไทยถือเป็นแหล่งเรียนรู้อันทรงคุณค่าส่งเสริมจิตสำนึกแห่งความเป็นไทย วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับคนทุกคนตลอดเวลา เพราะการดำรงชีวิตของคนล้วนแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคนจึงเป็นทั้งผู้สร้างสรรค์ พัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เมื่อวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนอยู่ตลอดเวลา และคนเป็นทั้งผู้สร้างและผู้ใช้วัฒนธรรม ดังนั้นการจะดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องให้คนมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรม ตระหนักในวัฒนธรรมไทย เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุด กอปรกับรัฐบาลประกาศให้ปี 2558 เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทย เพื่อนำเสนอเอกลักษณ์อันโดดเด่นและสวยงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิต ภูมิปัญญาไทย รวมถึงการเปิดประตูสู่อาเซียนในปี 2558 ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนด้วยการไปทัศนศึกษา

โดยอาศัยเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรมไทยจากการท่องเที่ยววิถีไทย และเปิดรับอาเซียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสามารถส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่ง

ความฉลาดทางวัฒนธรรมเป็นสมรรถนะเฉพาะบุคคลในการปรับตัวอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพเมื่ออยู่ในบริบทวัฒนธรรมใหม่ รวมถึงเข้าใจพื้นฐานการสร้างความสัมพันธ์ การพัฒนาแนวทางในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม การสร้างทักษะการปรับตัวและการแสดงออกของพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรมที่ต่างหากกัน และเป็นสมรรถนะเฉพาะบุคคล ซึ่งสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพข้ามเชื้อชาติ ข้ามประเทศ ข้ามชนบทชนเมือง ข้ามชนชาติ และข้ามวัฒนธรรมองค์กร (นัยพาสิต ออบเหลือง, 2556) จึงกล่าวได้ว่าเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประชาชนต้องค่อยๆ เรียนรู้วัฒนธรรมของชาตินั้น ต้องมีทัศนคติเชิงบวก หากมีความฉลาดทางวัฒนธรรมจะสามารถปรับตัวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นจากความสำคัญของการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีไทยและเปิดรับประชาคมอาเซียน จึงเป็นงานวิจัยที่ตอบสนองให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อย่างอิสระควบคู่กับการสร้างนวัตกรรมโดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและได้ตระหนักรู้ในวัฒนธรรมไทย และมีความฉลาดทางวัฒนธรรมให้มีความรู้ความเข้าใจลึกซึ้งในวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอื่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาที่เรียนและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่ง อันเป็นการเผยแพร่ สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยสู่สังคมรวมถึงการพัฒนาวิชาการของผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนโดยสอดคล้องความฉลาดทางวัฒนธรรมในหลักวิชาการ วิชาชีพ อย่างสอดคล้องและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งจิตใจและวิชาการออกสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการทำการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียน โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design

$$T_1 \times T_2$$

X แทน ทดลอง (Experiment) หรือจัดกระทำ (Treatment)

T_1 แทน วัดก่อนการทดลอง (Pretest) หรือวัดตอนเริ่มต้นวิจัย

T_2 แทน วัดหลังการทดลอง (Posttest) หรือวัดตอนสิ้นสุดวิจัย

เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนแล้วผู้เรียนจะทำแบบวัดความฉลาดทางวัฒนธรรม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทันที

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 แบบวัดความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับความคิดเห็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดในประเด็น 1) ปัญญา เกี่ยวกับความรู้วัฒนธรรมทั่วไป และสภาพแวดล้อม จำนวน 6 ข้อ 2) แรงจูงใจ เกี่ยวกับความสนใจภายในภายนอก การกำกับตนเองเพื่อปรับตัว จำนวน 6 ข้อ 3) พฤติกรรม เกี่ยวกับบวจา วัจนกรรม และอวัจนภาษา จำนวน 6 ข้อ และ 4) อภิปัญญา ประกอบด้วย การวางแผน การรับรู้ และการตรวจสอบ จำนวน 6 ข้อ (นัยพิจิต อบอุ่น, 2556; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2553; Cultural Intelligence Center, 2005) รวมจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 24 ข้อ การหาประสิทธิภาพโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ 3 คนเพื่อหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Objective Congruence) แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบราดเท่ากับ 0.864

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบอัตนัยจำนวน 10 ข้อ การหาประสิทธิภาพโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 คน ตรวจสอบและพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตร ตรวจสอบด้านความเที่ยงตรง (Validity) คือ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content) และความเหมาะสมในด้านภาษา (Wording) ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปใช้จริงโดยการนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่า t 2) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่า t

ผลการทดลอง

1. การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิชา การจัดการสารสนเทศเชิงกลยุทธ์ เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ ซึ่งประเมินความฉลาดทางวัฒนธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในสัปดาห์ที่ 9 ได้กำหนดการเรียนรู้ดังนี้

1.1 ขั้นเตรียมการและปฐมนิเทศ โดยผู้เรียนวัดความฉลาดทางวัฒนธรรม และทดสอบก่อนเรียน แจกแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน กำหนดบทบาทหน้าที่ กฎ กติกาเกณฑ์การเรียนรู้ แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 5-6 คน ผู้สอนระบุกิจกรรม เกณฑ์ความสำเร็จและระยะเวลาการทำงาน ผู้เรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ กฎ กติกา มารยาท ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การหาข้อมูลเบื้องต้น การเดินทาง ไปสถานที่ที่จะทัศนศึกษา การติดต่อสถานที่เพื่อไปสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศเชิงกลยุทธ์

1.2 ขั้นให้ความรู้ ทักษะ ทศคติ และประสบการณ์ กระตุ้นความสนใจ ให้ผู้เรียนอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาเชื่อมโยงกับแนวคิดการท่องเที่ยววิถีไทย การปรับตัวเมื่อเปิดรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้เรียนร่วมอภิปรายเลือกสถานที่ท่องเที่ยววิถีไทยที่สนใจในเบื้องต้นอย่างน้อยกลุ่มละ 3 สถานที่ท่องเที่ยว เลือกเวลาที่จะปฏิบัติ แนวทางที่จะปฏิบัติกิจกรรม รวมถึงการติดต่อสื่อสาร

1.3 ขั้นการรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่สนใจ ตามที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มเห็นพ้องกันและตัดสินใจเลือกสถานที่ที่จะไปทัศนศึกษา ผู้สอนให้พื้นฐานความรู้เรื่องการเตรียมตัวเพื่อการไปทัศนศึกษา การเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการไปทัศนศึกษา และการเตรียมข้อมูลเพื่อการไปสัมภาษณ์

1.4 ขั้นแจกแจงและเตรียมการไปทัศนศึกษาไปยังสถานที่ที่ได้วางแผนร่วมกัน โดยผู้เรียนเตรียมการไปทัศนศึกษาไปยังสถานที่ที่ได้วางแผนร่วมกัน ผู้สอนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา ให้ความช่วยเหลือการทำหนังสือราชการ ไปทัศนศึกษา โดยสถานที่ที่ผู้เรียนเลือกไปทัศนศึกษามีดังนี้ 1) พิพิธภัณฑ์นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 2) พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ 3) พิพิธภัณฑ์มิวเซียมสยาม 4) พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากรสามเสนใน และ 5) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วรมหาวิหาร

1.5 ขั้นดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ไปทัศนศึกษาตามแผนที่ได้วางไว้ ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ไปทัศนศึกษาตามแผนที่ได้วางไว้ เพื่อให้ได้รับความรู้ทางวัฒนธรรม ผู้เรียนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการสารสนเทศเชิงกลยุทธ์ สารสนเทศทางวัฒนธรรม ความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

1.6 ขั้นทบทวนความรู้ ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอ ทบทวนความรู้ที่ได้รับ ผู้สอนแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ อธิบายและชี้แนะตามความเหมาะสม แนวทางการจัดทำสื่อมัลติมีเดียเพื่อนำเสนอสารสนเทศทางวัฒนธรรม

1.7 ขั้นอภิปรายสิ่งที่ได้รับประยุกต์ใช้ความรู้ ผู้เรียนแต่ละคนในสมาชิกกลุ่มนำเสนอประสบการณ์และข้อมูลที่ตนได้จากการศึกษาและอภิปรายร่วมกัน สรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้รับ ประเมินค่าการเรียนรู้ที่ได้รับ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนรายงานจากที่ได้ไปศึกษา และเตรียมการนำเสนอสารสนเทศทางวัฒนธรรมไทยโดยนำเสนอในลักษณะสื่อมัลติมีเดีย

1.8 ขั้นนำเสนอสื่อมัลติมีเดียเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ผู้เรียนได้ตระหนักถึงเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ การประยุกต์

ใช้เนื้อหาการเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์อื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม

1.9 ขั้นสรุปผลการดำเนินการและการประเมินผล ผู้เรียนนำเสนอเอกสารรายงาน และนำเสนอผลการดำเนินงานด้วยมัลติมีเดียผ่าน Youtube ผู้เรียนทำการวัดความฉลาดทางวัฒนธรรม และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 0.66) เมื่อทำการประเมินหลังการทดลองความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.48) รายละเอียดความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง

ความฉลาดทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ปัญญา	3.59	0.65	มาก
1. ฉันมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน	3.48	0.68	มาก
2. ฉันมีความรู้ความเข้าใจในภาษาของชาติอาเซียน	3.19	0.79	ปานกลาง
3. ฉันรู้ถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อและศาสนาของชาติอาเซียน	3.90	0.70	มาก
4. ฉันรู้และเข้าใจพิธีกรรมต่างๆ ของชาติอาเซียน เช่น พิธีแต่งงาน พิธีทางศาสนา เป็นต้น	3.52	0.96	มาก
5. ฉันรู้ถึงงานศิลปะและวัฒนธรรมชาติอาเซียน	3.74	0.89	มาก
6. ฉันรู้ถึงความหมายการแสดงออกทางพฤติกรรมหรือสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมชาติอาเซียน	3.71	0.90	มาก
แรงจูงใจ	4.23	0.57	มากที่สุด
1. ฉันชอบเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ที่ต่างจากวัฒนธรรมของฉัน	4.23	0.80	มากที่สุด
2. ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในวัฒนธรรมของชาติอาเซียนได้	4.10	0.70	มาก
3. ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถบรรลุข้อตกลงภายในสถานการณ์ที่เรียดหากต้องปรับวัฒนธรรมเดิมไปสู่วัฒนธรรมใหม่	3.97	0.80	มาก
4. ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถสร้างความคุ้นเคยที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในวัฒนธรรมชาติอาเซียนได้	4.35	0.49	มากที่สุด
5. ฉันมีความสุขที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมต่างจากฉัน	4.35	0.71	มากที่สุด
6. ฉันสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้เมื่ออยู่ในวัฒนธรรมชาติอาเซียน	4.39	0.72	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง (ต่อ)

ความฉลาดทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
พฤติกรรม	0.81	0.50	มาก
1. ฉันเปลี่ยนสำเนียง น้ำเสียง คำพูด เพื่อให้เข้าใจง่าย ขึ้นเมื่อต้องติดต่อสื่อสารกับคนชาติอาเซียน	3.61	0.67	มาก
2. ฉันใช้วิธีหยุดนิ่งอยู่ในความเงียบเมื่อเข้าสู่ สถานการณ์ที่เครียดกับคนต่างชาติ	3.39	0.84	ปานกลาง
3. ฉันพูดช้าๆ เมื่อติดต่อสื่อสารด้วยภาษาของตนเอง กับชาวต่างชาติ	3.94	0.77	มาก
4. ฉันใช้ภาษาท่าทางช่วยในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ	4.26	0.73	มากที่สุด
5. ฉันปรับเปลี่ยนวิธีการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการสื่อสารกับชาวต่างชาติเช่น การใช้ สีหน้า การให้สิ่งของแทนคำขอบคุณ เป็นต้น	4.13	0.67	มาก
6. ฉันแสดงความไม่เห็นด้วยหรือกล่าวปฏิเสธได้อย่าง เหมาะสมตามมาตรฐานท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง	3.55	0.72	มาก
อภิปัญญา	4.16	0.54	มาก
1. ฉันตระหนักถึงวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมของ ชาติอาเซียนว่ามีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน	4.29	0.69	มากที่สุด
2. ฉันสามารถปรับความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติ อาเซียนว่ามีความแตกต่างกับวัฒนธรรมของตนเมื่อมี การปฏิสัมพันธ์กัน	4.16	0.64	มาก
3. ฉันทบทวนประสบการณ์และเข้าใจถึงวัฒนธรรมของ ตนเองและต่างชาติอย่างถ่องแท้จนสามารถประยุกต์ เพื่อการเรียนรู้/การทำงานข้ามวัฒนธรรม	4.03	0.75	มาก
4. ฉันมีการวางแผนโดยการหาข้อมูล ศึกษาข้อมูลเกี่ยว กับชาติอาเซียนเมื่อต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับคนที่มา จากประเทศนั้นๆ	3.97	0.80	มาก
5. ฉันพร้อมเปลี่ยนความคิดทัศนคติใหม่เมื่อพบว่าคน ต่างชาติที่ได้ปฏิสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้	4.23	0.67	มากที่สุด
6. ฉันสามารถปรับตัวเพื่อปฏิสัมพันธ์กับชาติอาเซียน	4.29	0.74	มากที่สุด
ภาพรวม	3.95	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างเมื่อทำการประเมินหลังการทดลองความฉลาดทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.48) เมื่อแยกเป็นรายด้านด้านที่มีความฉลาดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ แรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57) ส่วนด้านที่มีระดับความฉลาดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากสามารถเรียงลำดับจากมาก

ไปน้อยคือ อภิปัญญา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.54) พฤติกรรม ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.50) และปัญญา ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.65)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig.
ก่อนเรียน	110.61	33.50	112.32	330	00.00
หลังเรียน	222.00	77.38			

*p<.05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 % ผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่างพบว่าค่า Sig. น้อยกว่า.05 (Sig. = 0.00) แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกัน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 222.00) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 110.61) แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนสูงขึ้น

สรุปผลและวิจารณ์ผล

1. การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนสามารถพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของนักศึกษาได้ โดยผู้เรียนได้แบ่งกลุ่มไปทัศนศึกษาร่วมกัน ณ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานและวิธีการแสวงหาความรู้ในเรื่องใกล้ตัวและได้รับโอกาสศึกษาในเรื่องที่ตนเองสนใจจึงทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จและได้ผลงานตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของ Sharan และ Sharan (1990) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาความรู้เป็นกลุ่มในเรื่องที่ตนเองสนใจเป็นหลัก วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้โดยการร่วมมือกันวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของเชมณัฐ มิ่งศิริธรรม (2552) ที่ระบุว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีเนื้อหาที่ผู้เรียนสนใจร่วมกันและมีโอกาสเลือกตามความสนใจร่วมกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบทัศนศึกษาจึงประสบความสำเร็จ

2. ความฉลาดทางวัฒนธรรมก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนของผู้เรียน ความฉลาดทางวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยภาพรวมความฉลาดทางวัฒนธรรมหลังการเรียนอยู่ในระดับมาก จึงกล่าวได้ว่าการไปทัศนศึกษาที่ผู้เรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมจากการไปทัศนศึกษาร่วมกันสามารถสร้างความฉลาดทางวัฒนธรรมให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2551) ที่ระบุว่า การสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง ได้

เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมถึงเอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน ทักษะการทำงาน กลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้ นอกจากนั้นยังส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ เป็นต้น อีกทั้งความฉลาดทางวัฒนธรรมมีส่วนช่วยสร้างความผาสุกและความรุ่งเรืองไปด้วยกันเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนหากมีความรู้ความเข้าใจในประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนโดยทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมผู้อื่นจากการเข้าถึงวัฒนธรรมที่เข้าถึงได้ง่ายและใกล้ชิด (อุดม เพชรสังหาร, 2558) นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไปทัศนศึกษาดังกล่าวได้เน้นทักษะกระบวนการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจสิ่งที่อยากเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ไปยังแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ และสรุป รวมถึงนำเสนอและเผยแพร่ผลงานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิดทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ (กาญจนา บุญภักดี, 2558) ที่ได้ระบุว่าผู้สอนที่ดีควรใช้เทคนิคการสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมโดยการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบเสาะ เน้นกระบวนการคิด เน้นกระบวนการกลุ่ม และเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนจะต้องอาศัยกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียนซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสถานที่ที่ตนเองสนใจ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีไปทัศนศึกษาตามแนวท่องเที่ยววิถีไทยและการเปิดรับประชาคมอาเซียนส่งผลต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับเนื้อหาอื่นๆ ในการ

วางแผน กำหนดกิจกรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและส่งผลถึงความตระหนักหรือทักษะต่างๆ อาทิ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิด หรือความตระหนักในด้านความเป็นไทย ความตระหนักระหว่างวัฒนธรรม เป็นต้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความตระหนักระหว่างวัฒนธรรมอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการสร้างจิตสำนึกต่อโลกภายใต้บริบทวัฒนธรรมไทย

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปิดรับประชาคมอาเซียน ส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมอาเซียนหรือพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน หรือความเป็นพลโลก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญภักดี. (2558). ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 14 (1), น. 1-4.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บนเว็บเชิงบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2553). ร่วมกันหวงแหนศิลปวัฒนธรรมของชาติ เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย. แหล่งที่มา: <http://www.culture.go.th/Knowledge/idea.html>, 30 มีนาคม 2554.
- อุดม เพชรสังหาร. (2558). ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม. โลกวันนี้วันสุข. 16 (497), 27.
- Cultural Intelligence Center. (2005). *The Cultural Intelligence Scale (CQS)*. [Online]. <http://www.culturalq.com> (June 14, 2015).
- Sharan, Y. and Sharan, S. (1990). Group investigation cooperation learning. *Education Learning*. 47 (4): pp.17-21.